

FENNMARADÁSUKÉRT KÜZDENEK AZ ERDÉLYI KISGAZDÁK JÁRVÁNY IDEJÉN

Östermelők a túlélésről

A vásári rendezvényekre vonatkozó szigorítások az erdélyi östermelők helyzetét is átrendezték. Rózsa Csaba levendulatermesztővel, Csurulya József kenyérsütővel és Szőke Tímea sajt készítővel a fennmaradáshoz nélkülözhetetlen „fortélyokról” beszélgettünk.

» OLÁH ESZTER

A vásárok átmeneti felfüggesztése és szabályozása nagyon sok östermelőt arra kényszerített az elmúlt években, hogy átgondolja az értékesítés módját és helyszínét, sőt egyes esetekben akár arra is, hogy kiegészítő kereseti forrás után kutasson. Arról faggatunk Maros és Kovászna megyei termelőket, hogyan sikerül átvészelnie a vásárok szempontjából is bizonytalan időszakot.

Kiegészítő vállalkozással védekeznek

Rózsa Csaba Maros megyei östermelő lapunknak elmondta, az ácsmesterségtől kezdve különböző belső építészeti munkákon át több mindent bevállalt a takaréklángon működő vállalkozás átmentése érdekében. Már a járvány megjelenése előtt egyfajta hanyatlást jósolt a levendulatermesztés és -értékesítés láncolatában, tapasztalata szerint ugyanis egy hasonló vállalkozást legfőljebb három évig lehet művelni. A nagykendi levendulagazdaság elindításakor Maros megyében rajta kívül egyetlen ültetvény létezett, 2018 környékén azonban annyira megugrott a levendulatermesztéssel foglalkozók száma, hogy mára már megközelítőleg ötven hektár levendulaültetvényt találni csak a megyében. A jelentős pályázati összegek és a gépesítés következményeként a vállalkozás már a pandémia előtt meginogni látszott. Az ilyen módon bekövetkező anyagi instabilitás egy kiegészítő vállalkozás elindítását tette szükségessé. „Kellott egy második láb, amin állhatunk, így 2019 őszén beszereztünk a rendezvény-szervező vállalkozásunk kelleit: sátrakat, feszítív- és esküvős bútorzatot” – osztotta meg a vállalkozó.

A koronavírus 2020-as megjelenése épp a vásári időszak kezdetére esett, így az östermelők rengeteg olyan lehetőségtől estek el, ahol a termékeiket értékesíthették volna. Rózsa Csaba arról is beszámolt, hogy a 2019-es bevételéhez képest 2020-ban kilencvenszázalékos volt a visszaesés, negyven vásár helyett

Sajtmánia. A kiesést a termékek házhoz szállítása pótolhatja

ugyanis csak négyre jutottak el. „Az idei évre teljesen átalakult a helyzet, többnyire már csak a havi vásárok működnek. Maros megyében már olyan sok a levendulás, hogy reklámként sem éri meg elmenni egy-egy vásárra. Hétből kettőben ugyanis nem árultam többet a helypénznél. Így maradt egy-két havi vásár, amire még elmegyünk” – választa a helyzetet a termelő. Bár a tavalyihoz képest ezt az évet jobbnak értékelte, előrevetítette, hogy nagy tartalékokat az idén sem fognak felhalmozni.

Kovászos kenyérré mindig van igény

Csurulya József Kovászna megyei házikenyér-sütő a sepsiszentgyörgyi zöldségpiacon értékesíti fehér, teljes kiőrlésű és rozskenyereit, amelyeket kétszemélyes vállalkozás keretében, feleségével készítenek heti három alkalommal. A házaspár 2007-ben kezdett kenyérsütéssel foglalkozni, amelyet kürtőskalács-készítés követett. A másfél évtizedes múlttal rendelkező kisvállalkozás mára már visszatérő kliens körét vonzott maga köré, amely a pandémia idején is megmaradt. Az egyes vásárlók cserélődése a folyamat természetes része, a kovással készült kenyér egyedi ízvilágát azonban soha nem cserélnék a pékségek többségében található élesztős kenyérré. „A sepsiszentgyörgyi zöldségpiac – kötelező maszkviselés és az előírások betartása mellett – még a szükségállapot alatt is nyitva állt a vásárlók előtt. A szigorításokat követően csak a vásárok maradtak el, ez azonban nem befolyásolta jelentősen a kenyéreladást” – tájékoztatott a vállalkozó. Mint mondta, kisvállalkozóként nem tudnak nagyon széles vásárlói igényt kielégíteni, egy héten ugyanis nagyjából negyven háromkilós házi kenyeret állítanak elő, amelyet a piacozáson kívül kiszállítással is eljuttatnak Kéz-

divásárhelyre, Kézdiszentlélekre és a környéken levő falvakba.

A házhoz szállítás jelentette a megoldást

A járványhelyzet szigorításokkal telelt időszak a Felső-Nyárádmenti Kézműves Sajtok – Sajtmánia néven futó termékeket készítő vállalkozó életében is átalakulást hozott. A nyárádszentmártoni Szőke Tímea megkeresésünkre elmondta, hogy a sajt készítés kezdetben egyfajta családi örökségként indult, hiszen szülei hosszú ideig olyan hagyományos sajtokat állítottak elő, mint a telemea, az orda vagy a juh-sajt. A család legifjabb sarja – továbbfejlesztve az örökölt tudást – 2016-tól ízesített, füstölt, illetve félkemény sajtok elkészítésével próbálkozott, annyira sikeresen, hogy jelenleg huszonöt különböző készítménye vásárolható meg. Termékeit a családi gazdaságból nyert tehéntejből állítja elő, kézműves eljárással, mellőzve a gépesítést. Mint mondta, a pandémia előtt főként a vásárokon tudta értékesíteni sajtjait, mind a kézműves, mind pedig a havi vásárokat rendszeresen látogatta. „A vásárok korlátozása miatt muszáj volt alkalmazkodnunk a megváltozott helyzethez, ezért házhoz szállítást is kezdtünk vállalni. Ebben az időszakban, amikor mindenki szívesebben rendelt házhoz a termékeket, kialakult egy olyan klientúra, amiért megérte a kiszállítást” – fejtette ki. Kistermelőként így hetente harminc-hatvan sajtot sikerül a vásárlók otthonába juttatnia. Arra a kérdésre, hogyan látja az östermelők jövőjét, és mennyire lehet a járványhelyzetben tervezni, azt válaszolta, hogy az utóbbi időben újra azt tapasztalja, hogy az emberek megijedtek és bezárkóztak, ezért előre látni nem igazán lehet. A kiépült klientúra viszont nagy valószínűséggel nála is megmarad.

ROSTÁS SZABOLCS

» VEZÉRCIKK

Újragombolt nagykoalíciós kabát

„Sohasem fogok viselni »Szavazatok a PSD-re!» feliratú dzsekit. Soha! Elhatárolódnak ettől a toxikus párttól, ellenzékben tartjuk most is, de 2024 után is”. A politikai imperatívuszuknak beillő ígéret Florin Cîțu szájából hangzott el a román Nemzeti Liberális Párt szeptemberi tisztújító kongresszusán, amikor is székfoglaló beszédében 5000 küldött előtt megfogadta: amíg ő az alakulat elnöke, a PNL nem fog együttműködni a szociáldemokratákkal (PSD). „A román államot alaposan meggyengítették a PSD-kormányok, az ország a PSD miatt nem fejlődött úgy az elmúlt 30 évben, ahogy szeretnénk volna. Románia a PSD miatt nem normális ország. (...) A PSD arcultárváltáson ment át, lecserélte a vezetőit, de ugyanaz a párt maradt, amely ellenőrizni akarja az igazságszolgáltatást, az oktatást, és amely miatt 4 millió román elhagyta az országot”. Ez a lesújtó jellemzés pedig a PNL – és Cîțu – legfőbb pártfogójától, Klaus Iohannistól származik, aki tavalyi gyalázatos jónapozása közepette azzal vádolta Marcel Ciolacut és az általa irányított PSD-t, hogy kiárusítja a magyaroknak Erdélyt.

Ilyen előzményekkel mégis mivel magyarázható az őselenség átértékelése? – tehető fel a kérdés most, amikor jóformán karnyújtásnyi távolságra került a PNL és a PSD nagykoalíciójának nyelbe ütése, a hírhedt Szociálliberális Unió (USL) újjáélesztése. És bizony értetlenkedve követi a legújabb fejleményeket a „vörös pestis” iránti gyűlöletre nevelt román liberális szavazók többsége, az alakulat mennyi vezető politikusa, továbbá elemzők tucaja is. Képtelenek felfogni, mi vezethetett a 180 fokos fordulathoz, miként taszíthatja a PSD karjaiba madzagon rángatott pártját a mandátumait éppen a szocdemekkel szembeni politikai háborúra felépítő államelnök. No és persze józan paraszti ésszel az is nehezen érthető, hogyan juthatott az ügyvivő miniszterelnök napjainkban arra a következtetésre, hogy sok minden összeköti pártját a PSD-vel, és ha összejön, „okés” lesz a közös kormányzás. Az már szinte szóra sem érdemes, hogy maga Ciolacu a Cîțu-kabinet elleni bizalmatlansági indítvány vitáján politikai hullának, egészen pontosan „dögnek” titulálta a PNL-t, a bukott kormányfőt pedig fejreállt Supermannek, elvégre a PSD sosem volt az a finnyás fajta.

Nos, mindazok, akik most döbbenet szemlélik a két nagy román párt közeledését, figyelmen kívül hagynak két dolgot: 1. a politika kizárólag érdekalapon működik, 2. egymás démonizálásán túlmenően a PNL-t és a PSD-t sok minden más is összeköti. Az ország irányításában az elmúlt három évtizedben különböző néven ugyan, de mégis oroszlátrészt vállalt alakulatok ugyanannak a poszt-kommunista Nemzeti Megmentési Frontnak (FSN) a tövéből fakadnak, amely alaposan visszavetette Románia rendszerváltáskor kapott lendületét. Akárcsak a PSD, ugyanúgy a PNL is – többek között az elmúlt kormányzati ciklusban – bebizonyította, hogy csak deklaratív módon, kampánycélokra reformpárti, ám valójában nem érdeklő az igazságszolgáltatás függetlenségének megerősítése, a korrupció megszüntetése, a közélet megtisztulása, a speciális nyugdíjak eltörlése. Viszont abban valamennyien nagyon is érdekeltek, hogy beleszólásuk legyen az EU-tól érkező eurómilliárdok és az adójelek csatornázásában. Vagyis ha a pénzről, hatalomról van szó, Iohannis hajlandó összebarcolni a tegnap még magyarbérencnek kikiáltott Ciolacut, Cîțu pedig az igazságszolgáltatás megerősökölésére hivatott, a '89-es forradalom után a legnagyobb utcai megmozdulásokat kiváltó 13-as számú kormányrendeletre a nevét adó Sorin Grindeanuval.

Lám, összesen, ami összetartozik.